

ARAŞTIRMA

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Figen ÇAVUŞOĞLU*

Birsen ALTAY**

Gülşat NURİYEVA***

Buket ÖNGÖR****

Alınış Tarihi: 15.09.2017

Kabul Tarihi: 25.12.2017

ÖZET

Amaç: Bu araştırma ilköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini bir ilköğretim okulunda okuyan 6,-7,ve-8. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 237 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmayıp evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş 189 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veri toplama aracı olarak çevre bilgi testi ve çevre tutum ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 12.76 ± 1.02 olup %50.3'ünün erkek olduğu, çevre bilgi test puanlarının 18.11 ± 6.50 , çevre tutum puanlarının ise 102.66 ± 11.47 olduğu bulunmuştur. İstatistiksel inceleme sonucunda kızların çevre bilgi puanı ve çevre tutum puanının yüksek olduğu ve aralarındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu, ayrıca sınıf dereceleri ile çevre bilgi puanı arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Çevre bilgi testi ile çevre tutum puanı arasında yapılan korelasyon testine göre aralarında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuçlar: Sonuçlara göre kızların çevreye yönelik bilgi ve duyarlılıkları daha yüksek düzeydedir. Okullarda çevre ile ilgili bilgilendirmeler ve etkinlikler yapılırken kız öğrencilerin akran eğitimi şeklinde desteği ile özellikle erkek öğrencilere yönelik, daha dikkat çekici teknikler kullanılmalı ve katılmaları için teşvik edilmelidir. Bilgi ve tutum arasındaki ilişkiye dayanarak, bilgi düzeyini arttırmak için derslerde daha fazla önem verilmesi önerilebilir. Halk sağlığı hemşireleri olarak okul sağlığı uygulamalarında bu konuya daha fazla yer veren çalışmalar planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Öğrenci; Çevre; Bilgi; Tutum.

ABSTRACT

Analysis of Environment Knowledge and Attitudes of the Primary School Students

Aim: The aim of this descriptive study is to analyze environment attitude and knowledge of primary education students.

Method: The universe of the study consists of 6th, 7th and 8th graders in a primary school. Samples were not chosen, the study was completed with 189 students. Environmental knowledge test and environmental attitude scale were used as data collection tool.

Results: Average age of students was 12.76 ± 1.02 , 50.3% were male, average environmental knowledge score was 18.11 ± 6.50 and average environmental attitude was 102.66 ± 11.47 Females' environmental knowledge scores and attitude scores were high and the difference between was statistically significant. Significant association was found between grades and environmental knowledge scores. Strong positive association was found between environmental knowledge and environmental attitude scores.

Conclusion: Female students have higher levels of knowledge and sensitivity to environment. More attention-getting techniques should be used in school activities about the environment, especially for male students with the support of female students in peer education and they should be encouraged to participate. Depending on the relationship between knowledge and attitude, it may be advisable to give more importance to lessons in order to increase the level of knowledge. Public health nurses should plan activities about the subject in school health practices.

Keywords: Primary school; student; Environment; Attitude; Knowledge .

* **sorumlu yazar:** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun (Öğr. Gör.)

e-posta: figencavusoglu55@hotmail.com

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun (Yrd. Doç. Dr.)

*** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun (Öğrenci)

**** Şehit Yüzbaşı Tunç Fidaner İlkokulu, Samsun (Rehber öğretmen)

GİRİŞ

Çevre insanın dışındaki her şeydir; çevredeki varlıklar, bu varlıklar arasındaki etkileşimli ilişkiler ve bu ilişkilerin sürdürülebilirlik gücüdür. İnsanların çeşitli faaliyetleri sonucu havada, suda ve toprakta oluşan olumsuz gelişmelerle ekolojik dengenin bozulması ve aynı faaliyetler sonucu ortaya çıkan koku, gürültü ve atıkların çevrede meydana getirdiği istenmeyen oluşumlara ise “çevre kirliliği” denir (Algül 2004). Günümüzde bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişimlere bağlı olarak küresel bir değişim yaşandığı bir gerçektir. Bu değişim ve gelişim insan ile doğa arasında bir güç mücadelesi yaşanmasına ve sonunda insanın kendi türüne bile zarar verebilecek olan çevre sorunlarına neden olmaktadır. Bu problemlerin nedeni küreselleşme, bilim ve teknolojik gelişmeler, artan nüfus ve buna bağlı artan ihtiyaçlar ve sanayileşme olarak tanımlanmaktadır. Watson ve Halse (2005)’e göre ise dünyanın yüz yüze olduğu bu önemli sorunun en büyük etkeni insandır ve insanoğlu; küresel ısınma, yağmur ormanlarının tahrip edilmesi, ozon tabakasının zarar görmesi ve biyolojik çeşitliliğin tehdit altında olması gibi konularda etkisini göstermektedir. Çevre, sağlık ve insan etkileşimine bakıldığında; insanoğlunun yaptığı çevre kirliliği sonucu çevre dengesi bozulmakta ve dolaylı ya da doğrudan insan sağlığı tehdit altına girmektedir. Tarihe baktığımızda, ölümlere yol açan birçok hastalık artık yok edilmiş ya da ölümcül etkileri azaltılmış olmasına rağmen günümüzde yeni çevresel koşullara bağlı olarak AIDS, kırım Kongo kanamalı ateşi, domuz gribi, kuş gribi gibi yeni bulaşıcı hastalıklar ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte yine çevresel etkilere bağlı olarak solunum ve sindirim sistemi hastalıkları, kanser, cilt hastalıkları gibi sağlığı tehdit eden sorunlarla kar karşıya gelmiş bulunmaktayız (Güler ve Acar Vaizoğlu 2012). Bu saydıklarımız sağlığı tehdit eden birkaç unsurdan sadece birkaçını oluşturmaktadır. Bu noktada asıl şey çevre kirliliği sonucu ortaya çıkan problemlerle mücadele etmekten öte çevreyi korumak olmalıdır. Küresel bir sorun olan bu çevre sorunuyla mücadele edebilmek için tüm dünya ülkeleri geçmişten günümüze kadar çeşitli konferanslar ve zirveler yaparak önlem almaya çalışmışlardır. Bu çerçevede 1972 yılında Birleşmiş Milletler (BM) çevre programı kurulmuş (UNEP) ve yaptıkları çeşitli toplantı ve

çalışmalarla çevre sorunlarını dünya gündemine getirmeyi başarmışlardır. Bu kuruluşun dışında çevre sorunlarını çeşitli boyutlarıyla ele alan farklı toplantılar da yapılmış önlem protokolleri oluşturulmuştur. Bunlardan bazıları CITES 1973; Akdeniz Hareket Planı 1975; Viyana Kongresi 1985; Cartagena Protokolü 2000; Sürdürülebilir Kalkınma Toplantısı 2002 ve Kyoto Protokolü,1997’dir (İncekara ve Tuna 2010).

Küresel bir tehdit olan çevre sorunuyla mücadele edebilmenin en iyi yolu eğitimidir. Bu eğitimin adı da çevre eğitimidir. Çevre eğitimi; çevre ile ilgili konularda bilinçli, mevcut problemlerin çözümüne katkı sağlayacak ve yenilerinin oluşumunu engelleyebilecek bilgi, beceri, tutum, kişisel ve toplumsal görev ve sorumluluklara sahip bir dünya nüfusu geliştirme amacı olan, yaşam boyu süren disiplinler arası bir yaklaşım olarak tanımlanmıştır (Deniş ve Genç 2007). Kaliteli bir çevre eğitimi için öğretmen ve öğrencilerin etkin bir şekilde bilgilenmelerinin sağlanması gerekmektedir. Çevre eğitimi küçük yaşlarda aile ortamında başlayıp okullarda devam eden ve medya ile desteklenen sürekliliği olan bir eğitim şeklinde olmalıdır. Burada temel amaç bireylerde davranış değişikliği oluşturup çevre bilincini kazandırmaktır (Demirbaş ve Pektaş 2009). Çevre eğitimi ile ilgili yapılan uluslararası araştırma sonuçlarına göre çevre eğitimi verilebilmesi için en uygun okul döneminin orta öğretim seviyesi olduğu gösterilmiştir (Ünal ve Dımışkı 1999). Okul dönemindeki çocuklar gelişme döneminin özelliklerine göre neden-sonuç ilişkisi kurabilmekte, araştırmaya hevesli, toplumsal olaylara ilgili, sistematik düşünebilen, öğrenmekten zevk alan, detaylara yoğunlaşabilen bir yapıya sahiptir (Törüner ve Büyükgönelç 2013). Buna bağlı olarak henüz çocukluk döneminde iken çevre, çevre sağlığı ve çevreyi korumanın önemi hakkında bilinçlendirmenin yapılması daha güvenli ve sağlıklı yarımlar için önemli bir adım olacaktır. Çünkü bugünün bilinçli çocuğu yarının bilinçli büyüğü olacaktır. Bu bağlamda çocukların sosyal ilişkileri ve kişiliklerinin geliştiği bir dönem olan ilköğretim dönemi büyük önem taşımaktadır (Karataş ve Aslan 2012).

Çevresel problemlerin çevre sağlığı ve dolayısıyla toplum sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olduğu bir gerçektir. İlköğretim döneminin çocuk gelişimi için ne denli önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda çevreye yönelik bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi

ve buna göre çevre eğitimlerin verilmesi, çevre sağlığı kavramına yönelik farkındalığın artırılması ve buna yönelik projelerin yapılması önem kazanmaktadır. Okullarda çevre sağlığına yönelik uygulamalar okul sağlığı hemşireliğinin de önemle ele alması gereken konular arasında yer almaktadır. Okul sağlığı hemşireliği kapsamında bu yaş grubundaki çocuklarda çevre bilincini oluşturmak geleceğe yönelik atılacak büyük bir adım olacaktır.

Amaç

Çalışmanın amacı ilköğretim öğrencilerinin çevre bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesidir.

Araştırma soruları:

1. İlkokul öğrencilerinin çevre bilgi ve tutumları ne düzeydedir?
2. İlkokul öğrencilerinin çevre bilgi ve tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer: Araştırma Samsun'un Atakum ilçesinde yer alan bir ilköğretim okulunda 2014-2015 eğitim-öğretim yılında yapılmıştır

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmanın evrenini bu okulda öğrenim gören 6, -7, ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 237 öğrenci oluşturmuş olup, örneklem seçimine gidilmeden araştırmanın yapıldığı tarihlerde okulda bulunan tüm 6,-7, ve 8. sınıfları içeren tüm şubelerdeki öğrenciler çalışma kapsamına alınmıştır. Çocukların önce ailelerinden yazılı onam alındıktan sonra kendilerinden sözlü onam alınmış ve kabul eden öğrenciler çalışma kapsamına alınmıştır. Sonuç olarak 189 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır.

Veri toplama araçları: Araştırmanın verileri Atasoy ve Ertürk (2008) tarafından geliştirilen Çevre Bilgi Testi (ÇBT) ve Çevre Tutum Ölçeği (ÇTÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Çevre Bilgi Testi (ÇBT): Fen Bilgisi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde işlenmiş olan konuların içerikleri doğrultusunda, ilköğretim öğrencilerinin bilişsel düzeylerine uygun olarak hazırlanmış bir testtir. ÇBT, 6. 7. ve 8. sınıflarda okuyan öğrencilerin çevre bilgi düzeylerinin mevcut durumlarını tespit etmek için Atasoy ve Ertürk (2008) tarafından geliştirilmiştir. ÇBT toplam 33 çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Her bir soru dört seçeneikli olup, uygulama esnasında öğrencilerden doğru varsaydıkları seçeneği işaretlemeleri, kesinlikle bilgi sahibi olmadıkları soruları ise boş bırakmaları istenmektedir. Her doğru sorusu için

1 puan verilmiştir. ÇBT'ndeki sorular, çocukların ilköğretimde kavramış olmaları gereken ekosistem, doğal ve toplumsal çevre, insan-doğa etkileşimi ve ekoloji konuları ile ilgili maddeler içermektedir.

Çevre Tutum Ölçeği (ÇTÖ): Ölçek ile 6, 7. ve 8. sınıftaki çocukların çevresel düşünce, duygu ve davranışlarının ölçülmesi amaçlanmıştır ÇTÖ 25 maddeden oluşan Likert Tipi 5'li dereceleme formatında hazırlanmıştır: kesinlikle katılıyorum: 5 puan; çoğunlukla katılıyorum: 4 puan; kararsızım: 3 puan, çoğunlukla katılmıyorum: 2 puan; kesinlikle katılmıyorum: 1 puan verilmiştir. ÇTÖ'deki her bir maddeye verilen en olumlu yanıtta 5 puan verilirken, en az çevreci cevaba ise 1 puan verilmektedir. Böylece, ÇTÖ'den alınabilecek muhtemel puan sonuçları 25-125 arasında değişmektedir. Öğrenci cevaplarının benzerliğini azaltmak için, ÇTÖ'deki maddelerin dördü (7, 17, 19 ve 24 maddesi) olumsuz şekilde yazılmış ve ters şekilde (1, 2, 3, 4, 5) puanlandırılmıştır. Çevre tutum ölçeğinde yer alan 25 sorunun dağılımına bakıldığında 5 soru hayvanlar ve bitkiler, 5 soru ekolojik sorunlar ve çevre kirliliği, 5 soru tüketim ve tutumluluk, 5 soru insan - çevre ilişkileri ve çevre duyarlılığı ve 5 soru da enerji kaynakları ve enerji kullanımı konularından oluşmaktadır. Orijinal ölçeğin cronbach alpha değeri .85 (Atasoy ve Ertürk 2008) olarak hesaplanırken bizim çalışmamızda ise .79 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Veriler sınıfta, öğrencilerin kendileri tarafından, yüz yüze tekniği kullanılarak yapılmıştır. Verilerin toplanması aşamasında rehber öğretmen ve araştırmacılarından biri öğrencilere yardımcı olmuştur. Her bir öğrencinin soruları cevaplama yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler bilgisayarda SPSS 20.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, t testi, varyans analizi, post-hoc Tukey HSD testi, cronbach alpha ve pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmaya başlamadan önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan B.30.2.ODM.0.20.08/1324 no'lu karar ile izin alınmış olup ayrıca İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden de gerekli kurum izni (42276601/604.01/3195450) alınmıştır. Veriler toplanmaya başlanmadan önce öğrenci ailelerinden gerekli izinler alınmış olup

araştırmaya katılmayı kabul eden ailelerin çocuklarından veriler toplanmıştır.

BULGULAR VE TARTIşMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı bilgilerine bakıldığında yaş ortalaması 12.76±1.02 olup, %49.7'si kız, %50.3'ü erkektir. Sınıf dağımları da (6.,7.,ve 8. sınıflar) sırasıyla %29.1, %29.6 ve %41.3 olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1.Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

Özellikler	Sayı	%
Yaş*	12.76±1.02 (Minimum 11-Maksimum 15)	
Cinsiyet		
Kız	94	49.7
Erkek	95	50.3
Sınıf		
6. sınıf	55	29.1
7. sınıf	56	29.6
8. sınıf	78	41.3

* Ortalama±Standart sapma

Tablo 2'de öğrencilerin BT ve TÖ puan ortalamaları yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin BT puan ortalamalarının 18.11±6.50 ve TÖ puan ortalamalarının ise 102.66±11.47 olduğu bulunmuştur. Araştırmamızın sonuçlarına göre öğrencilerin çevre bilgisi orta düzeyde iken çevresel tutum davranışlarının daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Çevre ile ilgili bilgi sorularının %57.2'sinin doğru cevaplandığı görölmektedir. Neredeyse yarı yarıya olan bu sonuç çevre ile ilgili konuların derslerde yeterince anlaşılmadığı ya da özömsenemediğinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca okullarda öğrencilerde çevre bilinci oluşturmak için bu konuda verilen eğitimin etkinliği de oldukça önemlidir. Bu konuda yapılan bir çalışmada okullarda çevre bilincini geliştirmeye yönelik farklı eğitim teknikleri kullanılarak çevre eğitimi verilmiştir. Bu eğitimler sırasında öğrencilerin çoğunlukla boyama-bulmaca tipi etkinliklere daha fazla katılım gösterdiği, buna karşılık anlatıma yönelik ve deney yapmayı gerektiren etkinliklerde katılımın sayıca çok az olduğu görölmüştür. Bu da öğretmenin bu konudaki istekliliğinin ve kullanılan eğitim materyalinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır (şimşekli 2004). Atasoy ve Ertürk'ün (2008) ilkokul öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da çevresel bilgi ve çevresel tutum

puan ortalamalarının bu çalışmanın bulguları ile benzer olduğu görölmektedir (sırasıyla 18.88, 108.09). Bir başka çevre tutum ölçeği kullanılarak yapılan çalışmada da ilkokul ğrencilerinin çevre tutum puan ortalamalarının yüksek olduğu görölmektedir (Gökçe, Kaya, Aktay ve Özden 2007). Öğrencilerin çevre bilgi puanlarının düşük olmasına rağmen tutum puanlarının yüksek olması sosyal öğrenmeyle ilişkilendirilebilir. Sağlıklı çevreye yönelik tutumları, etraflarında ya da sosyal medyada gördükleri davranışlar sonucunda gelişmiş olabilir.

Tablo 2. Öğrencilerin Çevre Bilgi ve Tutum Puan Ortalamaları

Çevre Bilgi Testi ve Çevresel Tutum Ölçeği	\bar{X} ±SS	İşaretlenmiş değer aralıkları Min-Max
Çevre Bilgi Testi (BT)	18.11±6.50	00-33
Çevresel Tutum Ölçeği (TÖ)	102.66±11.47	30-125

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre BT ve TÖ puan ortalamaları incelendiğinde çevre bilgi (t=2.544; p<0.05) ve çevresel tutum (t=2.566; p<0.05) puan ortalamaları kız öğrencilerde yüksek olup aralarındaki fark da istatistiksel olarak anlamlıdır (Tablo 3). Cinsiyetlere göre öğrencilerin çevre bilgi ve tutum puanlarına bakıldığında birçok araştırmada benzer sonuçların olduğu kız öğrencilerin puan ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Atasoy ve Ertürk 2008; Gökçe, Kaya, Aktay ve Özden 2007; Değirmenci 2012; Gök ve Afyon, 2015). Çalışmanın bulgularına göre kız öğrenciler çevre konusunda hem daha bilgili hem de daha duyarlıdır denilebilir. Öğrencilerin cinsiyeti ile çevre bilgi ve çevresel tutum puan ortalamalarının literatürle benzer sonuçlar gösterdiği görölmektedir. Bu sonuç toplumun kadın cinsiyetine yüklemiş olduğu temiz, düzenli, tertipli ve duyarlı olma rolleriyle de ilişkilendirilebilir. Sağır ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise aksi yönde bir sonuca ulaşılmış kız öğrencilerin bilgi puanı az bir farkla erkeklerden daha düşük iken (sırasıyla 7.952, 8.213), tutum puanının benzer şekilde kızlarda yüksek olduğu görölmüş (sırasıyla 82.656, 81.411) ancak aralarındaki fark

anlamsız olarak bulunmuştur (Sağır, Aslan ve Cansaran 2008).

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Çevre Bilgi ve Tutum Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	Çevre Bilgi Puan Ortalaması		Çevresel Tutum Puan Ortalaması	
		$\bar{X}\pm SS$	Test ve p	$\bar{X}\pm SS$	Test ve p
Kız	94	19.30±6.45	t=2.544	104.78±10.50	t=2.566
Erkek	95	16.93±6.36	p=.012	100.56±12.05	p=.011

Tablo 4’de öğrencilerin sınıfları ile çevre bilgi puanı ve çevre tutum ölçeği arasındaki farka bakılmış; sınıflara göre çevre bilgi puanları arasındaki fark anlamlı, (F=7.84; p<0.05) ancak öğrencilerin çevre tutum puanı ile sınıfları arasındaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur (p>0.05). Sınıflara göre çevre bilgi puanları arasında ortaya çıkan anlamlılığın hangi sınıftan kaynaklandığını bulmak için ileri analiz yapılmış ve farkın 8. sınıftaki öğrencilerden kaynaklandığı, son sınıftaki öğrencilerin bilgi puan ortalamalarının diğerlerinden yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe çevre bilgi puan ortalamaları artarken, çevre tutum puan ortalamalarının azaldığı görülmüştür. Öğrencilerin tutum puanlarına bakıldığında en yüksek puan ortalamasına 6. sınıf öğrencilerinin sahip olduğu görülmüştür. Sekizinci sınıf öğrencilerinin bilgi puanlarının yüksek olması, sekizinci sınıfa kadar öğrencilerin geçmiş sınıflarda çevreye dair aldıkları eğitimin bilgi birikimine katkı sağladığı ve kavramları anlamlandırma, soyut düşünebilme yetilerinin geliştiği bir yaş grubu olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Tutum puanlarının 8. sınıfa doğru düşüş göstermesi ise ergenlik

dönemine girilmeye başlanmasıyla birlikte hareketliliğin artması, davranışların daha düşüncesizce, arkadaşları örnek alınarak yapılmaya başlanması, asiliğin baş göstermesi gibi büyüme gelişme dönemine ait geçici bir dönem davranışı olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda bilginin davranışa aktarılması yönünde bir eksikliğin olabileceği düşüncesiyle, bu yönde öğrencilerin daha fazla desteklenmesi önerilebilir. Sağır, Aslan ve Cansaran’ın (2008) 7. ve 8. sınıflara yönelik yaptığı çalışmada 7. sınıfların hem bilgi hem de tutum puan ortalamalarının yüksek olduğu ancak sadece bilgi puan ortalamaları açısından aradaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır. Farklı çalışmalarda 8. sınıf öğrencilerinin bilgi puan ortalamaları ile birlikte tutum puanlarının da diğer sınıflara göre yüksek olduğu görülmektedir (Atasoy ve Ertürk 2008; Gök ve Afyon 2015; Değirmenci 2012). Araştırmalar arasındaki bu farklılıkların yıllara göre müfredatlardaki değişimlerin yanı sıra teknolojik gelişmeler, kültürel değişimler ve örneklem grubunun jenerasyon farklılığından da kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Sınıf Dağılımlarına Göre Çevre Bilgi ve Tutum Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sınıf	n	Çevre Bilgi Puan Ortalaması		Çevresel Tutum Puan Ortalaması	
		$\bar{X}\pm SS$	Test ve p	$\bar{X}\pm SS$	Test ve p
6.	55	15.87±5.29	F=7.840 p=.001	105.09±10.16	F=1.960; p=.144
7.	56	17.50±4.75		102.42±11.98	
8.	78	20.14±7.70		101.12±11.82	

Çevre bilgi ve çevresel tutum puanları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin çevre bilgi puanı arttıkça çevre tutum puanlarının da arttığı söylenebilmektedir. Çevresel zararlar ve alınması gereken önlemler gibi konularda kişilerin bilgi düzeyinin artırılması, duyarlılığın

artması ve bilginin davranışa dönüşmesi yönünde olumlu bir uygulama olabilir.

Tablo 5. Öğrencilerin Çevre Bilgi ve Tutumları Arasındaki İlişki

	n	r	P
Çevre Bilgi ve Tutum	189	.263	.000

Tutumu

*Pearson korelasyon testi kullanılmıştır

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre, okullarda çevreye ilişkin yapılacak eğitimlerde ve derslerde özellikle erkek öğrencilerin daha fazla konuya dikkatini çekmek için farklı eğitim tekniklerinin kullanılması özellikle onlara yönelik planlamalar yapılması önerilebilir. Bu eğitimlerde kız öğrencilerin akran eğitimlerinde kullanılmaları önerilebilir.

Öğrencilerin bilgilerini davranışa dönüştürebilmeleri için farkındalıklarını artırıcı uygulamalar yapılabilir. Çevreye ilişkin çeşitli konularda örneklendirmeler, karikatürler,

KAYNAKLAR

- Algül E.** Çevre Sorununda Çağdaş Yaklaşım ve Stratejiler-1, Çevre Sorununda Türkiye için Çevre Politikaları. 2004. Erişim tarihi: 15.07.2016 <http://evrenselgercekler.blogcu.com/cevre-sorununda-cagdas-yaklasim-vestratejiler-1/1980208>
- Atasoy E, Ertürk H.** İlköğretim Öğrencilerinin Çevresel Tutum ve Çevre Bilgisi Üzerine Bir Alan Araştırması. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi 2008; 10 (1), 105-22.
- Baykal H, Baykal T.** Küresellesen Dünya'da Çevre Sorunları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2008; 5 (9), 1-17.
- Değirmenci M.** İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kayseri İli Örneği). Journal of European Education 2012; 2 (2), 47-53.
- Demirbaş M, Pektaş HM.** İlköğretim Öğrencilerinin Çevre Sorunu İle İlişkili Temel Kavramları Gerçekleştirme Düzeyleri. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED) 2009, 3 (2), 195-211.
- Deniş H, Genç H.** Çevre Bilimi Dersi Alan ve Almayan Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Çevreye İlişkin Tutumları ve Çevre Bilimi Dersindeki Başarılarının Karşılaştırılması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2007; Haziran-8 (13), 20-6.
- Gök E, Afyon A.** A Survey on Elementary School Students' Environmental Knowledge and Environmental Attitudes. Journal of Turkish Science Education 2015; 12 (4), 77-93.
- Gökçe N, Erdoğan K, Aktay S, Özden M.** İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumları. İlköğretim Online 2007; 6 (3), 452-68.

resimler, tiyatrolar yapılıp durumu göz önüne sermek ve kişiyi de buna dahil etmek dikkat çekmek açısından daha faydalı olabilir. Özellikle bu yaş grubundaki öğrenciler için rol model olacak davranışlar göstermek öğretmenler ve ebeveynler açısından önemli bir faktör olabilir. İleriye yönelik doğru davranışlar kazanabilmeleri için bu dönemde doğru bilgilerin doğru şekilde aktarılması önem kazanmaktadır. Halk sağlığı hemşireleri olarak okul sağlığı uygulamalarında bu konuda yapılan araştırma verileri işığında gerekli planlamaların ve uygulamaların yapılması uygun olacaktır. Ayrıca ileriye yönelik farklı okullarda da benzer araştırmaların yapılması okul sağlığı uygulamalarının içeriğinin planlanmasında rehber olacaktır.

Güler Ç, Vaizoğlu SA. Çevre Sağlığı. Halk Sağlığı Temel Bilgiler II. Cilt. Edit. Güler Ç, Akın L. Hacettepe Üniversitesi yayınları, Ankara 2012; p.540-73.

İncekara S, Tuna F. Ortaöğretim Öğrencilerinin Çevresel Konularla İlgili Bilgi Düzeylerinin Ölçülmesi: Çankırı İli Örneği. Marmara Coğrafya Dergisi 2010; Temmuz-22, 168-82.

Karataş A, Aslan G. İlköğretim Öğrencilerine Çevre Bilincinin Kazandırılmasında Çevre Eğitiminin Rolü: Ekoloji Temelli Yaz Kampı Projesi Örneği. Journal of World of Turks 2012; 4 (2), 259-76.

Sağır UŞ, Aslan O, Cansaran A. The Examination of Elementary School Students' Environmental Knowledge and Environmental Attitudes with Respect to the Different Variables. İlköğretim Online 2008; 7(2), 496-511.

Şimşekli Y. Çevre Bilincinin Geliştirilmesine Yönelik Çevre Eğitimi Etkinliklerine İlköğretim Okullarının Duyarlılığı. Eğitim Fakültesi Dergisi 2004; XVII (1), 83-92.

Törüner EK, Büyükgönenç L. Büyüme ve Gelişme. Çocuk sağlığı Temel Hemşirelik Yaklaşımları. Göktuğ Yayıncılık, İrem matbaası, Ankara 2013.

Ünal S, Dımışkı E. Unesco.Unep Himayesinde Çevre Eğitiminin Gelişimi ve Türkiye'de Ortaöğretim Çevre Eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 1999; 16-17, 142 – 54.

Watson K, Halse CM. Environmental Attitudes of Pre-Service Teachers: A Conceptual and Methodological Dilemma in Cross-Culturel Data Collection. Asia Pasific Education Review 2005; 6 (1), 59-71.